

Aseptinen toiminta leikkausosastolla

Hyvä käsihygienia estää mikrobien leviämistä!

Vältä tarpeetonta asiointia leikkaussalissa leikkauksen aikana!

Käsihygienia ja muu henkilökohtainen hygienia

- Sormukset, rannekello ja pitkät kynnet estävät käsihygienian toteuttamista, koska niiden alle jää mikrobeja. Riisu kädet koruttomiksi ja pidä kynnet lyhyinä.
- Irtoripsien käyttö ei ole sallittua leikkausosastolla työskenneltäessä.
- Ota käsihuhdetta kuiviin käsiin 3-5 ml (2 painallusta) ja hiero joka puolella käsiin kunnes kädet ovat kuivat. Hieronta-aika 20–30 s.
- Tilanteet, joissa desinfioidaan kädet (WHO:n 5 kriittistä kohtaa käsihygieniaan):
 1. Ennen potilaaseen koskemista
 2. Potilaaseen koskemisen jälkeen
 3. Ennen aseptisiä toimenpiteitä
 4. Eritteiden käsittelyn jälkeen
 5. Potilaan hoitoympäristön koskettamisen jälkeen

Käsien pesu ja huuhtelu

- Kädet pestään vedellä ja saippualla töihin tullessa, jos ne ovat näkyvästi likaiset.
- Kädet huuhdellaan vedellä, jos kädet ovat tahmaantuneet kerrostuneesta käsihuuhteesta.

Kirurginen käsien desinfektio

- Tehdään ennen jokaista toimenpidettä tai leikkausta.
- Ota käsihuhdetta niin usein, kun se on tarpeen (7-9 kertaa), että kädet pysyvät kosteina koko 3 minuutin kestävän desinfektiohieronnan ajan. Huuhdeta hierotaan käsiin, kunnes ne ovat kuivat. Käsineet puetaan vasta kuiviin käsiin.
- Kirurginen käsien desinfektio tehdään kolmivaiheisesti:
 1. Kädet desinfioidaan levittämällä käsihuhde pyörivin liikkein molempiin käsiin kynnärtaipeisiin saakka.
 2. Käsihuhde levitetään pyörivin liikkein molempiin käsiin käsivarsien puoliväliin saakka.
 3. Käsihuhde levitetään käsien ja ranteiden alueelle.
- Linkki [Kirurginen käsien desinfektio](#) – ohjeeseen

Pukeutuminen

- Työpisteasu vaihdetaan päivittäin ja tarpeen mukaan päivän aikana, mikäli vaatteet ovat likaantuneet.
- Käytä lyhythihaista työvaatetta tai kääri hihat kyynärpäähän asti. Käytettävissä on myös puolihihaisia vilunuttuja.
- Lääkärintakin kanssa ei mennä leikkaussaliin.
- Työjalkineet huolletaan kerran viikossa ja aina kun kengät likaantuvat näkyvästi.
- Hiussuojaa käyttävät kaikki leikkaussalissa työskentelevät ja asioivat henkilöt. Hiussuojan tulee peittää kaikki hiukset. Leikkaustiimi käyttää kertakäyttöistä hiussuojaa ja anestesiatiimi ja valvova sairaanhoitaja voivat käyttää monikäyttöistä hiussuojaa, joka työpäivän jälkeen laitetaan pesulaan huoltoon. Vierasesinekirurgiassa leikkaustiimin tulee käyttää kypärämallista hiussuojaa ja yksikkö voi toimenpidekohtaisen harkinnan mukaan ohjeistaa myös muuta salissa työskentelevää henkilökuntaa käyttämään kypärämallista hiussuojaa.
- Leikkaustiimi käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta, lisäksi sitä käyttävät kaikki leikkaussalissa työskentelevät ja asioivat henkilöt, kun kyseessä on vierasesine- tai vastustuskyvyltään alentuneen potilaan kirurgia. Kirurginen suu-nenäsuojus on potilas- ja toimenpidekohtainen. Sitä ei lasketa kaulalle ja nosteta uudelleen kasvoille. Parta pidetään niin lyhyenä, että se peittyy kokonaan kirurgisen suu-nenäsuojuksen alle.
- Leikkaustiimi käyttää steriileitä leikkaustakkeja ja leikkauskäsineitä. Vierasesinekirurgiassa ja leikkauksissa, joissa käsineiden rikkoutumisriski on suuri, käytetään kaksoiskäsineitä. Lisäksi kaksoiskäsineitä suositellaan toimenpiteen keston, mekaanisen rasituksen ja riskinarvion mukaan. Pitkäkestoisissa leikkauksissa uudet leikkauskäsineet vaihdetaan aina kahden tunnin välein.

Heräämötyöskentely

- Heräämössä anestesia lääkäri käyttää puudutusten yhteydessä hiussuojaa, kirurgista suu-nenäsuojusta ja steriilejä käsineitä. Avustava hoitaja toimii desinfioiduin käsin ja käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta. Hiussuojan käyttö on myös suositeltavaa.
- Keskuslaskimokanyloinnissa anestesia lääkäri käyttää hiussuojaa, kirurgista suu-nenäsuojaa sekä steriiliä leikkaustakkia ja leikkauskäsineitä. Ennen keskuslaskimokatetrin laittoa anestesia lääkäri tekee kirurgisen käsien desinfektion. Avustava hoitaja toimii desinfioiduin käsin ja käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta.

Steriilin pöydän valmistaminen

- Steriili pöytä desinfioidaan aina ennen käyttöön ottoa.
- Steriili pöytä valmistetaan leikkaussalissa leikkausasennon laitton jälkeen.
- Steriiliä pöytää ei saa valmistaa etukäteen. Mikäli pöytä joudutaan valmistamaan poikkeuksellisesti etukäteen, se peitetään riittävän isolla steriilillä liinalla ja enintään kaksi tuntia ennen toimenpidettä.

- Steriilejä pakkauksia avattaessa tarkistetaan niiden kunto, indikaattorimuutoksen merkki ja voimassaoloaika. Avattua välinettä ei tiputeta steriilille pöydälle. Pakkausta ei ojenneta steriilin pöydän päälle tai sen yli.

Leikkausalueen ihon desinfiointi

Linkki [Leikkaus- tai toimenpidealueen valmistelut ja ihondesinfektio ennen toimenpidettä](#) - ohjeeseen

Vierailijat leikkausosastolla

- Vierailijat voivat käyttää omia vaatteita ja kenkiä leikkausosaston yleisissä tiloissa.
- Kun leikkaus ei ole käynnissä, leikkaussaliin mennessä siviilivaatteiden päälle laitetaan suojatakki, hiussuoja ja kengänsuojat.
- Muilla sairaalan työntekijöillä käytössä oma työasu ja hiussuoja, esim. huoltomiehet.
- **Leikkauksen aikana** salissa vierailijoilla käytössä on työpisteasu, hiussuoja ja kirurginen suu-nenäsuojus.

Linkkejä muihin leikkausosaston ohjeisiin

- [Resistenttien bakteerien seulonta ja potilassijoittelu leikkaus- ja päikiyksikössä](#)
- [Varotoimi- ja eristysluokat leikkausosastolla](#)